

Силабус
навчальної дисципліни
«Фінансовий інжиніринг»

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський) рівень вищої освіти

Освітньо-наукова програма
«Фінансові технології»

Рік навчання: 2, семестр: 1

Кількість кредитів: 3 (90 год.)

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – залік

Форма проведення занять – лекції, семінарські, практичні заняття

Викладач курсу	КЛЮЧКА ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат економічних наук, доцент,
E-mail	Olya_lelik@ukr.net
Електронна версія курсу	
Консультації	<i>Онлайн-консультації за потребою</i>

1. Коротка анотація курсу. Метою навчальної дисципліни «Фінансовий інжиніринг» є підготовка фахівців, які володіють глибокими теоретичними знаннями в області фінансів, методами економічного аналізу та моделювання фінансових ринків, методами аналізу діяльності інвестиційних банків, методами оцінки фінансових ризиків, методами оцінки вартості цінних паперів та похідних фінансових інструментів і операцій з ними, а також в галузі конструювання складних фінансових продуктів для управління ризиками, ліквідністю і прибутковістю, створення нових фінансових інструментів та здатні розробляти комбіновані інвестиційні стратегії у відповідності з структурою попиту, пред'явленого клієнтами універсального і інвестиційного банків.

Головними завданнями навчальної дисципліни є: ознайомити здобувачів освіти із сутністю та теоретичними аспектами фінансового інжинірингу; розглянути цілі, визначити зацікавлених осіб – споживачів результатів фінансового інжинірингу; розглянути основні продукти фінансового інжинірингу, систематизувати їх у відповідності із класифікаційними ознаками; вивчити основні підходи до конструювання цінних паперів на основі фінансового інжинірингу; сформувані у студентів теоретичну і методологічну базу, необхідну для подальшого оволодіння практикою формування нових фінансових інструментів для розв'язання задач інвестування і залучення засобів на фінансовий ринок.

2. Формат курсу – змішаний з елементами дистанційного навчання.

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, зокрема фінансових технологій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні компетентності:

- Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
- Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Фахові компетентності:

- Здатність запроваджувати інноваційні фінансові технології з урахуванням поставлених завдань та наявних обмежень.
- Здатність моделювати проблеми управління фінансами та їх наслідки і запропонувати можливі шляхи вирішення із використанням сучасних фінансових технологій.

4. Результати навчання

- Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.
- Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Володіння сучасними методами та моделями фінансового прогнозування та використання фінансових технологій задля розвитку економічних систем макро- та мікрорівня.
- Застосовувати інноваційні фінансові інструменти та технології у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна)
лекції	16 / 4
практичні заняття	0/0
семінарські заняття	14/2
Індивідуально-консультативна робота	2/2
самостійна робота	58/82

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – мультимедійне забезпечення.

7. Політика курсу – дотримання академічної доброчесності відповідно до «Положення про академічну доброчесність в УДФСУ». Політика курсу спрямована на: запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях здобувачів вищої освіти та виконаних завданнях; розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової

етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

8. Схема дисципліни

Години, семестр денна/ заочна	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
2/1	<p>Тема 1. Сутність фінансового інжинірингу</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Поняття фінансового інжинірингу.</p> <p>2. Причини виникнення фінансового інжинірингу.</p> <p>3. Місце фінансового інжинірингу серед інших фінансових дисциплін.</p> <p>4. Сфери застосування фінансових інженерів.</p> <p>5. Зарубіжна практика становлення та перспективи майбутнього розвитку.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p> <p><i>Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати: сутність та сферу використання фінансового інжинірингу; розуміння сутності, та сфери використання фінансового інжинірингу, вміння виділяти цілі фінансового інжинірингу залежно від його суб'єктів та їх інформаційних потреб; здатність до визначення змісту, цілей, методів та інструментів фінансового інжинірингу.</p>	3
1/0	<p>Тема 2. Теоретичні концепції фінансового інжиніринга</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Базові теоретичні концепції</p> <p>2. Нові теоретичні концепції.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p> <p><i>Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати та вміти: склад та зміст теоретичних концепцій; використовувати теоретичні концепції фінансового інжинірингу; адекватно та коректно використовувати теоретичних концепцій як інформаційної бази управління впровадження та розробки фінансових інновацій.</p>	2
1/0	<p>Тема 3. Попередній огляд інструментів фінансового інжинірингу</p> <p>План лекційного заняття</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</i></p> <p><i>Семінари: тестові завдання,</i></p>	<p>Досліджувати та аналізувати зміст поняття "фінансовий інструмент", класифікація фінансових інструментів; законодавство що регулює застосування</p>	3

	<p>1. Поняття фінансових інструментів</p> <p>2. Класифікація фінансових інструментів</p> <p>3. Розробка нових фінансових інструментів</p>	<p><i>дповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>фінансові інструменти; визначати та класифікувати фінансові інструменти; застосовувати фінансові інструменти; формувати аналітичні висновки; здатність оперувати понятійним апаратом та використовувати фінансові інструменти для розв'язання певної фінансової ситуації</p>	
2/1	<p>Тема 4. Коротка характеристика конкретних фінансових інструментів (Частина 1)</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Форвард – контрактний фінансовий інструмент.</p> <p>2. Ф'ючерсний контракт – фінансовий інструмент біржової торгівлі.</p> <p>3. Опціони – фінансовий інструмент біржового та позабіржового ринків.</p> <p>4. Свопи.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i></p>	<p>Знати: операції покупки (продажу) активів на біржі. Доступ до біржі у якості приватного інвестора. Розрахунок основних параметрів та результативність операцій з цінними паперами. Здатність до проведення комерційних операцій з біржовими активами. Використання комп'ютерних технологій при роботі з цінними паперами.</p>	3
1/1	<p>Тема 5. Коротка характеристика конкретних фінансових інструментів (Частина 2)</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>1. Фінансові інструменти з фіксованим доходом.</p> <p>2. Фінансові інструменти власного капіталу.</p>	<p><i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення</i></p>	<p>Знати і вміти аналізувати:</p>	5

		<i>наукових публікацій</i>		
1/0	Тема 6. Гібридні, синтетичні та екзотичні фінансові інструменти План лекційного заняття 1. Гібридні фінансові інструменти. 2. Синтетичні цінні папери. 3. Екзотичні фінансові інструменти.	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i>	Знати і вміти аналізувати: зміст поняття "складний інструмент", класифікація складних інструментів; законодавство що регулює застосування складних інструментів;	4
2/0	Тема 7. Управління вартістю бізнесу як стратегія фінансового інжинірингу План лекційного заняття 1. Вартість, цінність та ціна в системі фінансового інжинірингу 2. Концепції управління вартістю в системі фінансового інжинірингу 3. Показники управління вартістю організації та методи їх визначення	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i>	Знати та давати оцінку: вартість цінність та ціна у системі фінансового інжинірингу. Концепція управління вартістю організації. Побудова стратегічної карти організації; розрахунок абсолютної та відносної вартості компанії. Аналіз чутливості чистої приведеної вартості до зміни ставки дисконтування. Оцінка показників вартості компанії. Здатність використовувати фінансові інновації для управління вартістю бізнесу.	3
2/0	Тема 8. Інтеграція особливих технологій у систему управління вартістю організацій План лекційного заняття 1. Складові управління вартістю організації 2. Етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю організації	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні</i>	Знати: поняття збалансованої системи показників, стратегічна карта; етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю організації; критерії оцінки фінансової ефективності; Визначати основні	3

	3. Побудова стратегічної карти організації	<i>запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i>	способи, за допомогою яких можна максимально використати свої можливості в сфері екологічного управління для цілі вартості організації.	
2/0	Тема 9. Ризик-менеджмент як технологія фінансового інжинірингу План лекційного заняття 1. Сучасні теорії управління ризиками 2. Міжнародні стандарти управління ризиками 3. Формування системи інтегрованого ризик-менеджменту 4. Вплив інтегрованого ризик-менеджменту на вартість компанії	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i>	Знати основи: понять "ризик" та "управління ризиком", "хеджування"; види стратегій управління ризиком; розрахунок ризикових коефіцієнтів; оцінка ризику; формування стратегій управління ризиком; оцінка ризику.	2
2/1	Тема 10. Технології фінансового інжинірингу План лекційного заняття 1. Сек'юритизація 2. Основні системи електронної біржової та позабіржової торгівлі 3. Інтернет-трейдинг 4. Програмна торгівля	<i>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату, розв'язання ситуаційних завдань, обговорення наукових публікацій</i>	Знати: зміст поняття "фінансова технологія", фактори, що на неї впливають; визначення та моделювання розробки нового продукту; проектування, та впровадження інноваційних фінансових продуктів.	2

9. Система оцінювання

Модулі	Модуль 1				Залік – 50 балів	Загальна оцінка = 50 балів + 50 балів = 100 балів
Теми	Т. 1.	Т. 2.	Захист індивідуальних завдань			
Кількість балів за теми	3	2	5 балів			
Відповідь на семінарському занятті	2	1	5			
Самостійна робота студента	1	1				
Контрольна робота	5					
Модулі	Модуль 2					
Теми	Т. 3.	Т. 4.	Т. 5.	Т. 6.		
Кількість балів за теми	3	3	5	4		
Відповідь на семінарському занятті	2	2	4	3		
Самостійна робота студента	1	1	1	1		
Контрольна робота	5					
Модулі	Модуль 3					
Теми	Т. 7.	Т. 8.	Т. 9.	Т. 10.		
Теми	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10		
Кількість балів за теми	3	3	2	2		
Відповідь на семінарському занятті	2	2	1	1		
Самостійна робота студента	1	1	1	1		
Контрольна робота	5					

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					Екзамен/Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	Відмінно/ Зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктив но-варіативний)	Добре/ зараховано
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		

60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	Задовільно/ зараховано
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно- продуктивний)	Незадовільно/ Незараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бала). Перескладання модулів відбувається із дозволу адміністрації факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами домашніх завдань. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів; рефератів, підготовлених здобувачем, обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язково розробити до реферату презентації – не менше 7 слайдів) за тематикою.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться згідно з розкладом у відповідності з планами семінарських занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. При оцінці роботи здобувача на семінарському занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на заняттях, вивчення літературних джерел, своєчасне виконання всіх завдань.

<p>Умови підсумкового контролю</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі у вигляді диференційованого заліку. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної підготовки.</p> <p>Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність, становить 50 балів. Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.</p>
---	--

12. Рекомендована література

Основна:

1. Величкін В. О., Тимошенко М. В. Фінансовий інжиніринг : навч. посібн. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019, 124 с.
2. Мозговий О.М., Мусієць Т.В. Фінансовий інжиніринг: практикум. Київ: КНЕУ, 2013, URL: http://irbis.kneu.edu.ua/cgi-bin/ecgi64/cgiirbis_64.exe, 2018 с.
3. Сохацька О. М. Фінансовий інжиніринг: навч. посібн. Київ: Кондор, 2011. 660 с.
4. Фінансовий інжиніринг: навч. посібн. / за ред. О.М. Сохацької. Київ: Кондор, 2011. 660 с.
5. Хвостенко В. С., Меренкова Л. О., Агапова М. Ю. Фінансовий інжиніринг : навч. посібн. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 120 с.

Допоміжна:

6. Коваленко Ю.М. Управління фінансовими активами : підручник : у 2-х ч. Ч. 2. Ірпінь : Університет ДФС України. 2019. 442 с.
7. Воронченко О.В. До питання визначення сутності опціонів та їх ролі у структурі фінансових інструментів. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. №6. С. 61-68.
8. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції : проблеми та перспективи : монографія / С.С. Арутюнян та ін. ; за заг. ред. В.Г. Баранової, О.М. Гончаренко. Харків : «Діса плюс», 2019. 370 с.
9. Ключка О. В., Богріновцева Л. М., До питання визначення сутності ризик-менеджменту в банках. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 12. С. 134-141
10. Ключка О. В., Богріновцева Л. М. Моделі ціноутворення фінансових опціонів як інструментів хеджування ризиків. *Бізнес Інформ*. 2019. №2. С. 390–395
11. Фінансовий ринок: підруч.: у 2-х т. / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. Ірпінь:УДФСУ, 2018. Т. 1. 442 с.
12. Четверта промислова революція : зміна напрямів міжнародних інвестиційних потоків : монографія / А. І. Крисоватий, О. М. Сохацька, І. В. Скавронська та ін.; за наук. ред. А. І. Крисоватого та О. М. Сохацької. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 480 с.
13. Халатур С. М., Гончаренко О. В., Хомук Н. Д. Інструментарій фінансового

інжинірингу для комплексної оцінки фінансового стану підприємств. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 39-44

Міжнародні видання:

14. Gou C. Research on the Reclassification of Financial Assets. *Open Access Library Journal*. 2020. Vol. 7. Pp. 1-9.

15. Khalatur, S., Dubovych, O. Financial Engineering of Green Finance as an Element of Environmental Innovation Management. *Marketing and Management of Innovations*. 2022. № 1. Pp. 232-246.

16. Makdissi R., Nehme A. and Chahine R. The Influence of Financial Culture on SME's Financial Performance. *Journal of Financial Risk Management*. 2020. Vol. 9. Pp. 1-22.

Інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ:

17. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

18. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

19. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: <http://www.razumkov.org.ua>.

20. The European Bank Reconstruction and Development. URL: <http://www.ebrd.com>.

21. The European Central Bank. URL: <http://www.ecb.int>.

22. The Index of Economic Freedom. URL: www.heritage.org/index.

23. The International Monetary Fund (IMF). URL: <http://www.imf.org>.

24. The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). URL: <http://www.oecd.org>.

25. The Transparency International. URL: <http://www.transparency.org>.

26. The United States Agency for International Development (USAID). Ukraine URL: ukraine.usaid.gov/ukr.

27. The World Bank. URL: <http://worldbank.org>.

28. The World Economic Forum. URL: www.weforum.org.

29. The World Trade Organization. URL: <http://www.wto.org>